

Grote concerns zetten mes in kunstverzameling

Karel Ankerman

Grote kunstcollecties zijn not done in tijden van bezuinigingen, beseffen bedrijven. De kunstsector voelt de gevolgen.

Hoe belangrijk zijn kunstcollecties van bedrijven voor de kunstmarkt? En in hoeverre heeft de reputatie van het bedrijf dat kunstwerken koopt invloed op de loopbaan van de kunstenaar? Dat is tot nu toe nog nauwelijks onderzocht, maar daar komt binnenkort verandering in.

Vorige week maakte de Vereniging Bedrijfscollectie Nederland (VBCN) bekend dat het een grootschalig onderzoek laat doen naar de invloed van bedrijfscollecties. Dat gebeurt in samenwerking met het Stedelijk Museum in Amsterdam, de Rijksdienst Cultureel Erfgoed en de Universiteit van Amsterdam.

Arnold Witte, universitair hoofddocent Algemene Cultuurwetenschappen aan de UvA, denkt dat het onderzoek de rol van de bedrijfscollecties in alle aspecten van de beeldende kunstsector zichtbaar zal maken. 'Alle ondernemingen met kunstcollecties, verenigd in de VBCN, werken mee aan dit onderzoek. Dat was ook een voorwaarde.'

Witte schat de waarde van de bedrijfscollecties op 'tientallen miljoenen'. Het laatste jaar waarover cijfers bekend zijn wat betreft de omvang van de Nederlandse kunstmarkt is 2006. Die werd toen op € 148 mln geraamd. Het aandeel van de bedrijfscollecties werd toen geschat op zo'n 15%.

Actuele cijfers over het aandeel van bedrijfscollecties ontbreken, want vrijwel alle bedrijven weigeren de hoogte van hun aankoopbudget bekend te maken. Wel staat vast dat er de laatste jaren bij het merendeel van de bedrijven fors is bezuinigd op het budget voor kunst. Als gevolg daarvan loopt het inkomstenverlies voor galeries en kunstenaars in de miljoenen euro's.

Zo sloot de Rabobank in Utrecht afgelopen najaar zijn expositieruimte, waarin de bank delen van haar eigen collectie tentoonstelde. De bank is bezig met een versobering van het kunstbeleid en gaat ook minder geld uitgeven aan de aankoop van kunst.

De stap van de Rabobank sluit aan bij een ontwikkeling die al een paar jaar

Het schilderij 'Jij' van Jessica Diamond. Het werk is eigendom van ING.

gaande is. Een aantal grote bedrijven heeft, gedwongen door de crisis, het kunstbeleid versoerd. De achterliggende gedachte is dat in tijden van crisis het aankopen van kunst niet uit te leggen is aan de klant.

Ook de vele ontslagen onderwerknemers, de aanzwellende kritiek op bonus- en de forse financiële overheidsinjecties voor banken van de laatste jaren worden vaak als redenen aangevoerd.

Toch ziet Jan Riezenkamp, voormalig directeur-generaal cultuur op het ministerie van OCW, hiervoor een oplossing. Zo twitterde hij vorig jaar: 'Als ABN Amro, ING en Rabo nu bezuinigen op de bonus- en kan de RvB het geweten — indien aanwezig — sussen.'

Vooraf bij de grootste bedrijfscollecties is te merken dat er fors bezuinigd wordt. ABN Amro heeft sinds 2008 geen apart budget meer voor de aankoop van kunst.

Bij KPN is men nog rigouzeuzer te

werk gegaan. De kunstcollectie van het telecombedrijf telde enkele jaren geleden zo'n zeventienduizend kunstwerken. Dat zijn er nu nog maar tweeduizend. Het verzekeringsbedrijf Achmea stopte vorig najaar met het uitlenen en uitbreiden van zijn kunstcollectie. De reorganisatie, die zo'n vierduizend banen kostte, luidde volgens het bedrijf ook de overgang in 'van een actieve kunstcollectie naar een passieve'.

En ook de kunstafdeling van ING kreeg te maken met bezuinigingen. Zo raakte Sanne ten Brink, hoofdcon-

**Gedecimeerd
Kunst aankopen is
taboe in crisistijd.
KPN deed de laatste
jaren 5000 van zijn
7000 kunstwerken
van de hand**

servator van de kunstcollectie, zes jaar geleden als gevolg van de crisis haar aankoopbudget kwijt. De bank heeft in de afgelopen jaren ook tienduizend van de vijftienduizend kunstwerken afgestoten.

'De laatste jaren stonden in het teken van bezinning', zegt Ten Brink. 'Het simpelweg ophangen van een schilderij volstaat niet meer. We zoeken naar nieuwe, creatieve manieren om kunst te integreren en te presenteren binnen een veranderende werkomgeving. In dat kader werken we op dit moment aan een nieuwe verzamelstrategie en dat betekent dat we in de loop van volgend jaar zowel kunst zullen afstoten als weer zullen aankopen.'

Het bevrozen van het budget en de reorganisatie hebben bij ING geleid tot een creatiever gebruik van de kunstcollectie. Een voorbeeld hiervan is het project New Talent Photography. Ten Brink: 'We willen met deze aanmoedigingsprijs jonge kunstenaars die net van de academie ko-

men een goede start bieden. We werken ook samen met het in Amsterdam gevestigde postacademische kunstinstituut De Ateliers.'

Verder wil ING zijn collectie op een meer innovatieve manier presenteren om deze voor een breed publiek toegankelijk te maken. Zo werden in 2013 op de expositie 'The Magic of Dutch Realism' in het Poesjkinmuseum in Moskou veertig werken uit de bankcollectie gepresenteerd. En vorig najaar werden, naar aanleiding van het veertigjarig jubileum van de ING Collectie, zeventig topstukken in het Cobra Museum in Amstelveen getoond.

'Er wordt veel verwacht van ING. En terecht', stelt Ten Brink. 'Het is onze verantwoordelijkheid, maar tegelijkertijd ook een voorrecht om een bijdrage te leveren aan een gezonde economie en een stabiele samenleving. Daar kan kunst een cruciale rol in spelen.'

Karel Ankerman is medewerker kunst.

